

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.12 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО)

*Пацалюк І.І.,
доцент кафедри образотворчого мистецтва,
дизайну та методики їх навчання*

Період навчання у вищому педагогічному навчальному закладі – це період активного формування професійно компетентного фахівця, яке забезпечується теоретичною та практичною складовою. Практична складова – види практик із спеціальності, їх тривалість та терміни визначаються освітньою програмою та навчальним планом. Особлива роль при підготовці студентів спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) відводиться педагогічній практиці.

Педагогічна практика студентів є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців та спрямована на закріплення знань, отриманих студентами у процесі опанування теоретичних дисциплін, передбачає набуття практичних навичок і умінь, а також формування та розвиток професійних вмінь приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації.

Під час практики майбутні педагоги поглиблено оволодівають сучасними методиками та технологіями, формами організації співпраці із школярами, що передбачено освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців.

Підвищенню якості практичної підготовки сприяє ряд чинників серед яких зовнішні та внутрішні. До зовнішніх можна віднести:

- 1) вибір баз практики;
- 2) вибір видів практики;
- 3) чітке планування завдань на період педагогічної практики з урахуванням видів діяльності, передбачених програмою практики і вказівками її керівників [3].

На межі із зовнішніми чинниками виникає внутрішній, пов'язаний з особистісно-діяльнісним підходом до процесу професійного становлення педагога.

Вибір баз практик. Керуючись положенням про проведення практик студентів вищих навчальних закладів України виділяємо ті вимоги до баз практики, які доцільно враховувати при укладенні договорів, а саме: навчально-виховні заклади, установи, які мають необхідне обладнання та педагогічні кадри [3]. Тобто, базою практики можуть стати лише заклади чи установи де створена потужна матеріально-технічна база та наявний відповідний кадровий склад.

Планування завдань педагогічної практики коригується відповідними результатами навчання, які прописані у освітній програмі та дають право на отримання професійної кваліфікації. Саме тому, завдання доцільно планувати з урахуванням освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки фахівця, тобто тих компетентностей та ПРН, які повинні набути студенти для виконання в подальшому професійних функцій та особистісно-діяльнісного підходу, адже означений підхід дає можливість майбутньому педагогові виявити власну позицію і при плануванні завдань і при їх реалізації як у навчально-виховній діяльності: «Саме включення студента у різні види діяльності повинно мати чітко сформульовані завдання, тоді активна позиція практиканта сприятиме успішному формуванню його як фахівця» [2, с. 80].

Дослідники специфіки практичної підготовки рекомендують наступне: програма практики не повинна бути жорстко обов'язковою. Оптимально коли така програма містить основну (обов'язкову) та варіативну (змінювальну) студентами частини, адже «надання студентам права самостійно коригувати та відрефлексовувати програму педпрактики, починаючи від мети до конкретних завдань, дасть їм можливість налаштуватися на їх реалізацію, виявляючи педагогічну творчість, активність» [2, с. 83].

Окремим блоком слід виділити *вибір видів практики*, особливо педагогічної (навчальної чи виробничої). Зазвичай ОК «Педагогічна практика» для студентів спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) розуміється як практична підготовка в умовах загальноосвітньої школи. Водночас професійна підготовка не може обмежуватись лише педагогічною практикою у ЗОШ.

Для більш повного уявлення про види практики доцільним буде аналіз досвіду практичної підготовки у провідних вузах України, а саме: Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Житомирського державного університету імені Івана Франка та Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Аналіз освітніх програм спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) вказує на те, що до вибору видів практики кожен із закладів має власний підхід. У названих ЗВО на педагогічну практику у школах виділено 9 кредитів ЄКТС. Вирізняються інші види педагогічних практик та їх планування в освітньому процесі: «Виробнича літня педагогічна практика» – 4,5 кредити ЄКТС (Житомирський державний університет імені Івана Франка та Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка); «Педагогічна практика у позашкільних закладах освіти» – 3 кредити ЄКТС (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) [1, 4, 5].

Цікавим у плані підвищення якості професійної підготовки є ОК «Педагогічна практика у позашкільних закладах освіти». Такий підхід є доцільним оскільки розробляючи освітню програму її автори зобов'язані вказати придатність до працевлаштування. Серед посад, які можуть займати випускники ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво) за ДК003:2010, із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року № 259, чинні з 15.02.2019 року; із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18.08.2020 р. № 1574 (зміна № 9), чинна з 18.08.2020 р. наступні:

- 1229.6 / 24622 – Керівник гуртка;
- 2452.2.81 – Керівник самодіяльного об'єднання прикладного та декоративного мистецтва;
- 2455.2 – Керівник (студії за видами мистецтва та художньої творчості, любительського об'єднання, клубу за інтересами тощо);
- 3340 – Викладач мистецької школи (за видами навчальних дисциплін) [1, 4, 5].

Можливість працевлаштуватися у позашкільні навчальні заклади відповідно потребує не лише теоретичної підготовки, але й практичної. Робота з гуртківцями має власну специфіку. Саме тому таку практику доцільно вводити у освітні програми, які готують фахівців у сфері педагогіки мистецтва. Цю ідею перевірено і практикою. Інформація щодо працевлаштованих випускників Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка доводить, що частина випускників ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво) не лише працюють керівниками гуртків, викладачами мистецьких шкіл, але й є власниками недержаних позашкільних закладів де навчають мистецтву дітей різного віку.

Згідно класифікатора випускники ОП Середня освіта (Образотворче мистецтво) мають право працювати і як педагоги-організатор (2359.2) [1, 4, 5]. Набуття практичних навиків у цій галузі також має забезпечити педагогічна практика. Аналіз силабусів та робочих програм ОК «Педагогічна практика» вказує на те, що формування навиків педагога-організатора заплановано у них опосередковано. Вирішення цієї проблеми вбачаєм у більш чіткому та виваженому підході до планування видів діяльності, які дадуть можливість сформувати практичні навички майбутнього педагога-організатора.

Підсумок: якість практичної підготовки вчителя залежить від значної кількості факторів. Важливим у цьому процесі є дотримання вимог до організації педагогічної практики: вибору баз, проектування завдань з урахуванням особистісно-діяльнісного підходу та компетентностей і результатів навчання, які забезпечують фаховість випускника, вибору видів

педагогічної практики. Такий комплексний підхід сприятиме підвищенню якості освіти та подальшому працевлаштуванню випускників освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво).

Список використаних джерел

1. Житомирський державний університет імені Івана Франка. Освітні програми. URL: <https://eportfolio.zu.edu.ua/op/27/bachelor/>

2. Кравець Л. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього вчителя. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/Kravets%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf>

3. Положення про проведення практик студентів вищих навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>

4. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Освітні програми. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bMzhsEEWGKVLktOSWpoRUwiL0wEIusx9/view>

5. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Освітні програми. URL: <https://kmvodpmd.pnu.edu.ua/%d0%be%d1%80-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80-4/>